

Pitovoimaselvitys REDUta valmistuneille metsäkoneenkuljetta- jille 2017-2021

Palokangas Raija

Sisällys

1. Johdanto	2
2. Metsäkoneenkuljettajien osaamisalojen kuvaukset ja valmistuneiden määrät	3
3. Selvityksen toteutus.....	3
4. Työllistyminen metsäkonealalle ja muille aloille.....	4
5. Miksi metsäalalle.....	5
6. Työelämävalmiudet metsäkoneenkuljettajan opinnoista	6
6.1 Metsien hoito ja hyödyntäminen.....	6
6.2 Metsäkoneen käyttö	6
6.3 Huolto ja korjaus.....	7
6.4 Ajokortti/ammattipätevyys	7
6.5 Työssäoppiminen	7
7. Mitä olisit kaivannut koulutuksessa lisää.....	8
8. Valmistuneiden työllistyminen	9
9. Metsäalan parhaat puolet.....	10
10. Metsäkonealan huonot puolet.....	10
11. Syyt alan vaihdolle	11
12. Alalla pysyminen ja pitovoimatekijät.....	11
13. Metsäkonealalle palaaminen.....	12
14. Metsäalan tulevaisuus ja metsäalan kuva mediassa	13
15. Sukupuolen merkitys metsäkonealalla	14
16. Yhteenveto.....	14
17. Johtopäätökset	17

1. Johdanto

Lapin koulutuskeskus REDU on osatoteuttajana MetsäRekry Lappi -hankkeessa. MetsäRekry Lappi -hanke on työllisyyden ja osaamisen edistämiseen sekä sosiaaliseen osallisuuteen liittyvä kehittämishanke. Hanketta hallinnoi Suomen metsäkeskus ja osatoteuttajina hankkeessa ovat REDUn lisäksi Suomen 4H-liitto ja Metsähallitus Tiedekeskus Pilke. Hanke on Euroopan sosiaalirahaston rahoittama hanke ja rahoituksen hankkeelle on myöntänyt Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

MetsäRekry -hankkeen tavoitteena on edistää metsäalalle hakeutumista ja lisätä tietoa Lapin metsäalan tarjoamista työmahdollisuuksista. Lisäksi tavoitteena on parantaa metsäalan houkuttelevuutta, mielikuvaa ja vetovoimaisuutta kertomalla positiivisella tavalla metsäalan moninaisista tehtävistä ja työmahdollisuuksista.

Lapin koulutuskeskus REDUn toimenpiteenä hankkeessa oli tehdä pitovoimaselvitys, jossa selvitettiin metsäkonealalta valmistuneiden opiskelijoiden nykyistä työtehtävää ja miksi he olivat hakeutuneet metsäkonealan koulutukseen. Lisäksi selvitettiin syitä, miksi valmistunut opiskelija hakeutui metsäalan jälkeen muille aloille ja mikä oli syy tähän. Selvityksessä kysyttiin myös, millä pitovoimatekijöillä metsäkoneenkuljettajat saataisiin pysymään alalla. Tämä raportti antaa suuntaviivoja, kuinka REDU:ltä valmistuneet työllistyvät metsäalalle ja kuinka iso osa valmistuneista siirtyy muille aloille.

Työvoiman saatavuus nähdään haasteena Lapin metsäbiotalouden laajemmissa strategisisissä tavoitteissa. Pahenevaan alueelliseen työvoimapulaan vastataan varmistamalla riittävä työvoiman määrän saatavuus ja työvoiman riittävä osaaminen.

Pitovoimaselvityksen pohjalta saamme tietoa valmistuneiden metsäkoneenkuljettajien tämänhetkisestä sijoittumisesta työelämässä ja mitkä olivat heidän mielestään keskeisimmät pitovoimatekijät alalla pysymiseen. Myös MetsäRekry-hanke voi olla osaltaan edistämässä valmistuneiden työllistymistä metsäkonealalle, kun tiedämme merkittävimmät syyt muille aloille siirtymiselle. Näin voimme suunnata hankkeen toimenpiteitä tarvelähtöisemmäksi. Lisäksi voimme tehdä yhteistyötä metsäkoneyrittäjien kanssa ja pohtia, kuinka myös he voivat osaltaan vaikuttaa työntekijöiden pysymiseen alalla.

Kyselytutkimuksesta saatujen tietojen pohjalta MetsäRekry-hankkeen viestintää ja toimenpiteitä voidaan suunnata enemmän tarve- ja kohderyhmälähtöisesti. Lisäksi REDU voi kehittää metsäkonekoulutustaan saatujen tulosten perusteella. Myös metsäkoneyrittäjien rooli on merkittävä valmistuneiden metsäkoneenkuljettajien työllistymisessä alalle ja heidän alalla pysymisessä.

2. Metsäkoneenkuljettajien osaamisalojen kuvaukset ja valmistuneiden määrät

Metsäalan perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä. Tutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista (145 osp) ja yhteisistä tutkinnon osista (35 osp). Metsäalan perustutkinnon suorittaneella on laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet metsäalan eri tehtäviin sekä jatko-opintoihin. Metsäkoneenkuljetuksen osaamisalalta valmistutaan metsäkoneenkuljettajaksi. Metsäkoneenkuljettajan osaamisalan suorittanut voi erikoistua koneelliseen puutavaran valmistamiseen, puutavaran lähikuljetukseen tai puutavaran autokuljetukseen.

Lapin koulutuskeskus REDU:ltä valmistui metsäkoneenkuljettajia vuosina 2017 – 2021 yhteensä 225, joista Rovaniemeltä 192 ja Kemijärveltä 33.

Vuosi	Rovaniemi	Kemijärvi	YHTEENSÄ
2017	38	12	50
2018	37	5	42
2019	37	4	41
2020	35	6	41
2021	45	6	51
YHTEENSÄ	192	33	225

Kuva 1 Valmistuneiden määrät vuosina 2017-2021

3. Selvityksen toteutus

Pitovoimaselvitys suunnattiin vuosina 2017 – 2021 valmistuneille metsäalan perustutkinnon suorittaneille metsäkoneenkuljettajille, jotka olivat erikoistuneet koneelliseen puutavaran valmistamiseen, puutavaran lähikuljetukseen tai puutavaran autokuljetukseen. Kyselytutkimus toteutettiin henkilökohtaisena puhelinhaastatteluna ja vastaukset kirjattiin Webropol-kyselypohjaan ja excel-tilukoon.

Selvityksen otoskoko oli 72 henkilöä. Kyselyyn vastasi 60 henkilöä vastausprosentin ollessa 83 %. Vastanneista oli miehiä (52 hlö) 87 % ja naisia (8 hlö) 13 %. Vastanneista kolme teki töitä ulkomailla ja vastanneissa ei ollut yhtään työtöntä.

4. Työllistyminen metsäalalle ja muille aloille

Selvitykseen vastanneista 53 % oli edelleen metsäalalla töissä. 27 henkilöä oli metsäkonealan työssä ja viisi opiskeli metsätalousinsinööriksi. Vastanneista yksi teki töitä harvesterinkuljettajana Saksassa. Naispuolisista vastaajista niin ikään puolet olivat edelleen metsäalalla. Kaksi heistä toimi harvesterinkuljettajana, yksi puutavara-autonkuljettajana ja yksi opiskeli metsätalousinsinööriksi.

Metsäala	53 %
Metsäkoneenkuljettaja	21
Puutavara-autonkuljettaja	6
Opiskelija, metsätalousinsinööri	5

Taulukko 1 Metsäalalle työllistyneet

Muille alalle valmistuneista metsäkoneenkuljettajista oli siirtynyt 47 %. Suurin osa heistä oli työllistynyt maarakennusalalle. Myös logistiikka- ja kaivosala olivat lähes yhtä suosittuja. Suurimpia syitä muille aloille siirtymiseen oli, että kotipaikkakunnalta ei löytynyt metsäkonealan töitä tai työpaikka löytyi toiselta alalta. Myös suhteet, oma kiinnostus toiselle alalle ja sattuma veivät muille aloille. Vastaajista kaksi teki töitä ulkomailla.

Muut alat	47 %
Maarakennusala	6
Logistiikka	5
Kaivosala	4
Taksinkuljettaja	2
Raskaskoneasentaja	1
Haudankaivaja	1
Rakennusalalla	1
Varusmieskouluttaja	1
Laitosoperaattori	1
Malmietsijä	1
Siivooja	1
Maatilatyöntekijä	1
Varusmiespalvelus	1
Opiskeli uutta alaa	2

Taulukko 2 Muille aloille työllistyneet

Sanallisia vastauksia:

- *En saanut töitä metsäalalta, vaikka soittelin yrittäjille*
- *Monta alaa tuli kokeiltua ennen nykyistä työtä mm. vesi- ja lämpölaite, postihommissa ja pesulassa pyykkikuskina. Pienellä paikkakunnalla vähän töitä. Nyt taksinkuljettaja (vakituinen työ).*
- *Metsäala raskasta hommaa ja huonolla palkalla, vaihdoin alaa.*
- *Metsäalan työnantaja oli ikävä tapaus. Vaihdoin siksi työpaikkaa heti oppisopimuksen päätyttyä.*
- *Siirryin toiselle alalle ikävän kokemuksen myötä.*
- *Olen töissä rakennusalalla, kun metsäkonepuolen hommat loppuivat.*
- *Metsäala ei kiinnosta.*

5. Miksi metsäalalle

Kysyttäessä, miksi he hakeutuivat opiskelemaan metsäalaa, suurin innostaja metsäalan valintaan oli perheen omistussuhde metsään. Myös kiinnostus koneita ja metsäalaa kohtaan oli merkittävä syy metsäalalle hakeutumiselle. Myös perheenjäsenen tai sukulaisen työskentely metsäkonealalla vaikutti valintaan.

Miksi metsäala?	n	Prosentti
Metsätalallinen tai perheeni omistaa metsää	16	27 %
Metsäala kiinnosti	12	20 %
Koneet kiinnosti	12	20 %
Sukulaisia metsäalalla	7	12 %
Kaverit hakeutuivat metsäalalle	3	5 %
Sattuma	1	1 %
Muu, mikä?	9	15 %

Taulukko 3 Miksi metsäala

Muita syitä alalle hakeutumiselle olivat *muun muassa: lapsuuden haave, viimeinen hakuvaihtoehto toi opiskelupaikan, metsäalalle on helpompi päästä kuin logistiikka-alalle, hyvät työllisyysnäköymät, metsäalaan tutustumisen kautta innostui, Kasit metsään-tapahtuman innoittamana, luonto kiinnosti, hyvät opiskelijaedut.*

6. Työelämävalmiudet metsäkoneenkuljettajan opinnoista

Kun kysyttiin, saivatko valmistuneet hyvät valmiudet työelämään metsäkoneenkuljettajan opinnoista, niin 95 % vastaajista oli sitä mieltä, että saadut valmiudet olivat hyvät. REDUn metsäkoneenkuljettajan koulutusta pidettiin hyvänä ja monipuolisena. Myös REDUn saama muu palaute oli positiivista.

Lisäksi puhelinhaastattelussa käytiin läpi muutamia tutkinnon osa-alueita, joita pyydettiin kommentoimaan.

6.1 Metsien hoito ja hyödyntäminen

Metsien hoidon ja hyödyntämisen opintojakson koettiin olevan tarpeellinen ja hyödyllinen. Opintojaksolla oli opittu paljon metsänhoidosta ja siitä koettiin olevan hyötyä erityisesti omien metsien hoidossa sekä metsäkoneenkuljettajan tehtävässä. Myös luonnon monimuotoisuus, luontokohteet ja kasvien tunnistus oli jäänyt mieleen. Metsätalousinsinööriopintoihin jatkaneet pitivät opintojaksolta saamiaan oppeja hyödyllisinä ja tarpeellisina saaden niistä myös hyväksilukuja ammattikorkeakouluopinnoissa.

6.2 Metsäkoneen käyttö

Metsäkoneen käyttöä oli lähes kaikkien vastaajien mielestä liian vähän ja sitä toivottiin lisää. Erityisesti ne opiskelijat, joilla ei ollut aiempaa kokemusta koneilla ajosta kokivat, että he olisivat tarvinneet enemmän koneilla ajoa, jotta varmuutta olisi tullut lisää ja valmius siirtyä työelämään olisi parempi. He kokivat myös, että olisivat tarvinneet enemmän henkilökohtaista ohjausta ja opastusta koneilla ajoon.

Sanallisia vastauksia:

- *Hyvät perusteet sain.*
- *Liian lyhyet työpäivät, käytäntöä liian vähän.*
- *Metsäkoneenkäyttöä pitäisi olla enemmän, henkilökohtaista ohjausta lisää.*
- *Liian paljon teoriaa alussa, enemmän metsäkoneilla ajoa.*

6.3 Huolto ja korjaus

Valtaosa vastaajista piti metsäkoneiden kunnossapitoon kuuluvaa huollon ja korjauksen opintojaksoa hyvänä ja tarpeellisena ja se vastasi hyvin metsäkoneenkuljettajan työssä tarvittavia työtehtäviä. Vastaajat kokivat, että saatu oppi oli riittävä ja sopiva. Osa vastaajista kuitenkin koki, että huoltoasioista vähemmän tietävät olisivat tarvinneet enemmän tukea, neuvoja, opastusta ja ohjeistusta opintojakson aikana.

6.4 Ajokortti/ammattipätevyys

Metsäkoneenkuljettajan opinnoissa on mahdollisuus suorittaa B-, C- ja CE-tason ajokortit sekä ammattipätevyys. B-kortti oikeuttaa ajamaan henkilöautoa, C-kortti oikeuttaa ajamaan kuorma-autoa ja CE-kortti ajoneuvoyhdistelmää.

Vastaajien mielestä ajokortti ja ammattipätevyys olivat erittäin iso plussa metsäkoneenkuljettajan opinnoissa. Ajokortista oli ollut paljon hyötyä työelämässä ja vastanneista lähes kaikki tarvitsivat sitä työssään. Metsäalalla työskentelevistä iso osa siirsi työssään lavetilla metsäkoneita ja myös muille aloille siirtyneet tekivät työtehtäviä, joissa ajokortti oli välttämätön. Osa vastanneista oli suorittanut E-yhdistelmäajokortin armeijassa ollessaan.

Sanallisia vastauksia:

- *Koneiden siirrossa tarpeen.*
- *Iso plussa opintoihin.*
- *Todella tärkeä uran kannalta.*
- *On hyötyä, teen lavettikuljetukset firmalle.*
- *On ollut hyötyä armeijassa ja työelämässä.*
- *On ollut tarpeen kaivos- ja roskakuskihommissa.*

6.5 Työssäoppiminen

Vastaajista 68 % oli opiskeluaikana metsäkonealan yrityksessä työelämässä oppimassa joko koulutusopimuksella tai oppisopimuksella. Valtaosa työssäoppijoista solmi työsuhteen saman yrityksen kanssa.

Vastaajista 32 % ei ollut lainkaan työelämässä oppimassa metsäkonealan yrityksessä, vaan he suorittivat harjoittelun pääsääntöisesti koulun korjuutyömaalla. Vastaavasti suurin osa heistä ei saanut työpaikkaa metsäkonealalta.

Vastaajista osa koki, että suhteilla on iso merkitys harjoittelu- ja työpaikan saamisessa. Myös koulun taholta olisi toivottu enemmän tukea ja apua työssäoppimispaikan hankkimisessa.

Sanallisia vastauksia

- *Työharjoitteluun menin ja jäin siihen töihin.*
- *Ura urkeni työharjoittelupaikasta.*
- *En saanut harjoittelupaikkaa yrityksistä huolimatta metsäkonealalta.*
- *Koulun työmaalla olin. En saanut paikkaa, kun ei ollut suhteita, enkä saanut apua koululta.*

7. Mitä olisit kaivannut koulutuksessa lisää

Suurin osa haastateltavista kaipasi koulutuksessa lisää metsäkoneiden käyttöä ja metsässä koneilla ajoa. Myös koulun ajovuoroja pidettiin liian lyhyinä. Kalibrointiin (hakkuukoneen mittauslaitteen tarkistus) liittyviä opintoja toivottiin myös lisää, koska sen osaamiselle oli tarvetta työelämässä ja moni kertoi, että siihen liittyviä opintoja oli ollut erittäin vähän tai ei lainkaan. Myös koneiden säätöjä ja tekniikkaa toivottiin käyvän enemmän läpi. Lisäksi toivottiin, että ongelmatilanteita olisi voitu käsitellä enemmän, kuten tietokoneisiin ja tietojärjestelmiin liittyviä ongelmia sekä anturi- ja ohjelmistovikoja.

Vastaajat, joilla ei ollut juurikaan kokemusta koneista ja niillä ajamisesta, kokivat, että he eivät saaneet riittävästi tukea ja ohjausta metsäkoneilla ajamiseen opintojensa aikana ja varmuus tekemisestä jäi puutteelliseksi.

Osa koki työuransa alussa epävarmuutta ja itseluottamuspulaa, kun siirryttiin esim. yksityisen metsänomistajan metsiin hakkuutöihin. Koulun työmaalla oli totuttu turvalliseen ja tuttuun työympäristöön ja kun menttiin vieraalle korjuutyömaalle töihin, niin tuli paineita, että osaako toimia oikein.

Vastauksissa tuli myös ehdotuksia uusista valinnaisista oppiaineista. Yrittäjyyteen liittyviä opintoja toivottiin olevan enemmän ja osa koki, että olisi tarpeellista tietää miten toimia metsäkoneyrittäjänä tai metsäomistajana. Yrittäjyysopintoihin ehdotettiin aiheiksi mm. mm. verotusasioita ja kirjanpitoa.

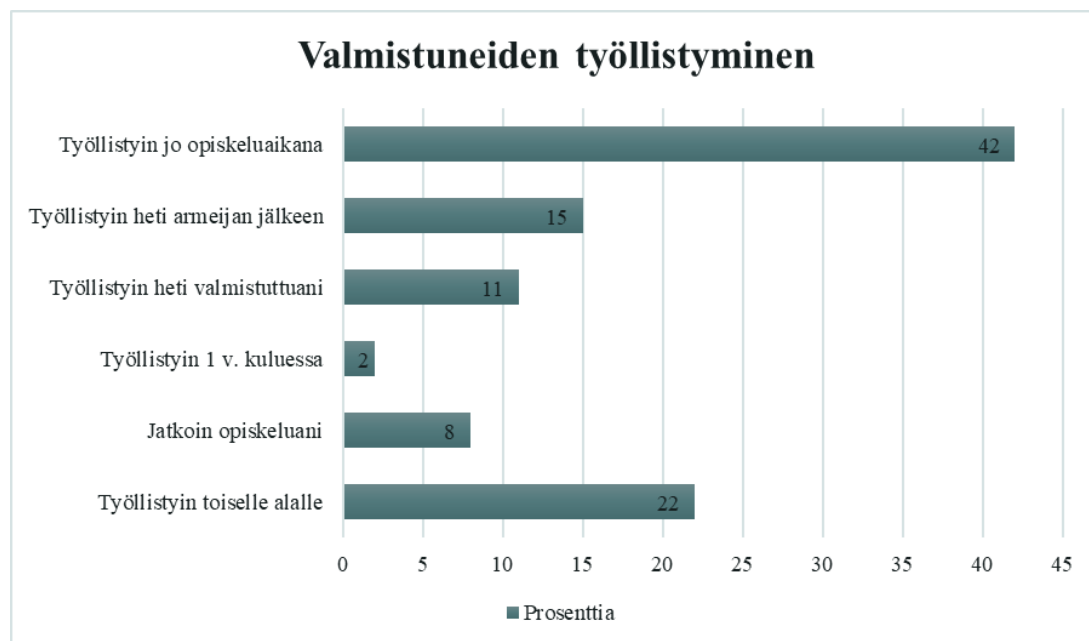
Sanallisia vastauksia:

- *Hyvät ja pätevät opettajat Rovaniemellä.*

- *Konehommaa, säätöjä, kalibrointia ja tekniikkaa lisää koulutukseen.*
- *Puutavara-autonkuljettajan opinnot olivat hyvät ja ajo-opetusta oli riittävästi. Opettaja oli tiukka välillä ja haasteitakin oli mukavasti.*
- *Pääsyvaatimuksia tulisi korottaa, jotta motivoituneet pääsisivät opiskelemaan.*
- *Enemmän käytäntöä. Opettajien tulisi käydä enemmän työssäoppimispaikalla.*
- *Toivoisin enemmän koneen huoltoja ja korjausta sekä enemmän koneella ajoa. En saanut riittävä osaamista, enkä ollut valmis työelämään. En saanut koulussa oikeaa kuvaa työelämästä. Reaalimaailma on paljon rankempaa.*
- *Metsäkoneella ajoa lisää. Keskityttäisiin alalle valmistumiseen/siirtymiseen, koska työnantajien vaatimukset ovat korkeita.*
- *Minua kiusattiin opiskeluaikana, ikävä muisto jäi. Opettaja otti kuitenkin hommat haltuun ja kiusaaminen loppui.*
- *Piti pitää omia puolia, kun naispuolisina koimme jäävämmen syrjään opetuksesta korjaus/huoltohommissa.*

8. Valmistuneiden työllistyminen

Valmistuneet metsäkoneenkuljettajat työllistyivät varsin nopeasti. Suurin osa työllistyi jo opiskeluaikana (42 %). Heti armeijan jälkeen työllistyi 15 % ja valmistumisen jälkeen työllistyi 11 % vastanneista. Suurin osa työllistyi suoraan metsäkonealalle ja osa työllistyi aluksi metsäkonealalle, mutta siirtyi myöhemmin toiselle alalle. Toiselle alalle työllistyi suoraan 22% vastaajista ja jatko-opintoihin siirtyi 8 %.

Kuvio 1 Valmistuneiden työllistyminen

9. Metsäkonealan parhaat puolet

Vastaajien mielestä metsäkoneenkuljettajan työssä parasta on oma rauha ja yksinolo. Muita suosituimpia parhaita puolia olivat: näkee työnsä jäljen, joustava työaika ja itsenäinen työ. Lisäksi ääniä saivat maisemat, luonto, metsässä olo, koneilla ajo, työn monipuolisuus.

Metsäalan parhaat puolet
Oma rauha
Yksinolo
Näkee työnsä jäljen
Joustava työaika
Itsenäinen työ
Maisemat
Luonto
Metsässä olo
Koneilla ajo
Työn monipuolisuus

Taulukko 4 Metsäalan parhaat puolet

Parhaita puolia (sanallisia vastauksia):

- *Komeat maisemat, saan olla yksin, oma rauha, näkee oman työnsä jäljen, työaika joustava*
- *Parasta oli, että pääsin alan hommiin heti koulun jälkeen.*
- *Saan olla rauhassa ja kukaan ei kyttää.*
- *Opin uutta, jokainen päivä on erilainen, yksin työskentely.*
- *Saan olla luonnossa.*

10. Metsäkonealan huonot puolet

Vastaajien mielestä metsäkonealan selkeästi huonoin puoli oli alhainen palkka. Palkkausta pidettiin liian alhaisena työn määrään ja vaativuuteen nähden. Muita huonoja puolia olivat liian pitkät työvuorot, konerikot sekä pitkät työmatkat. Lisäksi mainittiin yksinolo, lomautukset, huonot kelit sekä yrittäjien asettama iso tuotosvaatimus.

Metsäalan huonot puolet
Huono palkka
Pitkät työvuorot
Konerikot
Liian pitkät työmatkat
Yksinolo
Lomautukset
Huonot kelit
Tuotosvaatimus

Taulukko 5 Metsäkonealan huonot puolet

Huonoja puolia (sanallisia vastauksia):

- *Reissuhommia on liikaa.*
- *Työn vaativuuteen nähden huono palkka.*
- *Pitkät työmatkat ja pitkät työvuorot*
- *Kelirikot, lomautukset*
- *Koneet rikki, huoltohommat, talvipakkaset, kylmät*
- *Tuotosvaatimus, yksinolo, korjaamiset*
- *Ongelmatilanteita oli työuran alussa, onneksi oli keltä kysyä.*
- *Pitemmän päälle alkaa kyllästyttää*
- *Kiire, tuotosvaatimus, paine hakata enemmän*

11. Syyt alan vaihdolle

Kun alaa vaihtaneilta kysyttiin, miksi päädyit valitsemaan toisen alan, yleisimmät syyt olivat, että metsäkonealalla on huono palkka, pitkät työvuorot ja pitkät työmatkat. Muita syitä olivat, että en katsonut olevani oikealla alalla ja työ on liian kausiluontoista.

Muita vastauksia olivat: halusin edetä uralla, ei tärpännyt metsäala ja työllistyin toiselle alalle, yksinäisyys, ei jäänyt aikaa muulle, työllistyminen oli huonoa siihen aikaan, tein huonoa jälkeä ja vähän tulosta niin alkoi pänniä pitemmän päälle, metsäala ei kiinnosta, meni motivaatio työharjoittelussa, alkuperäinen tarkoitus oli mennä kuorma-autonkuljettajaksi, halusin kokeilla kaivosalaa, rahaa saa muualla helpommalla, metsäalalla paineita ja iso vastuu, sain suhteilla töitä toiselta alalta.

Sanallisia vastauksia:

- *Metsäalan työnantaja oli ikävä tapaus ja vaihdoin siksi työpaikkaa heti oppisopimuksen päätyttyä.*
- *Kokeilin välillä metallialaa, joka ei ollut oma ala. Metsä kutsui takaisin.*
- *Lomautusten takia kävi kokeilemassa kaivosalaa. Palasin metsäalalle, metsäala vei voiton.*

12. Alalla pysyminen ja pitovoimatekijät

Vastaajien mielestä metsäkoneenkuljettajat pysyisivät alalla paremmin, jos palkka olisi parempi, työvuorot olisivat kohtuullisempia ja ei olisi lomautuksia.

Alalla pysymiseen vaikuttavia parannusehdotuksia yrittäjien suuntaan olivat:

- Metsäkoneyrittäjät palkkaisivat enemmän nuoria metsäkoneyritykseen heti valmistumisen jälkeen.
- Metsäkoneyrittäjät panostaisivat enemmän perehdyttämiseen ja saisi mahdollisuuden opetella työntekoa rauhassa
- Tuotosvaatimusta toivottiin alemmaksi työuran alussa, koska tuotosvaatimus paineistaa nuorta ja tulee epäonnistunut olo, jos tavoite ei täytykään ja kiinnostus alaa kohtaan vähenee.
- Metsäkoneyrittäjä arvostaisi työntekijöitä
- Metsäkoneyrityksessä olisi hyvä työtyöilmapiiri, sillä se on tärkeä työssä viihtymisen kannalta
- Hyvä konekalusto

- Edut ja palkkaus olisi osaamisen ja työtaidon mukaisesti

Sanallisia vastauksia

- *Palkkataso ei ole harvesterinkuljettajalla vaatimuksiin nähden riittävä.*
- *Parannusehdotuksia: parempi palkka, hyvä työilmapiiri, hyvät työkaverit, hyvä perehdytys työuran alussa*
- *Palkkatasoa metsäkonealalla täytyy nostaa. Kaivoksella on paljon paremmat palkat, säännölliset työajat, pitkät vapaat.*
- *Tuotosvaatimukset liian korkeita joillakin yrittäjillä*
- *Työharjoitteluun pitäisi päästä opiskeluaikana.*
- *Lyhyemmät työajat, ei ole elämässä nyt muuta kuin työ (12 tunnin työpäivät).*
- *Työuran alussa on tuen tarve ja siihen toivoisi panostusta yrittäjältä alussa. Kun pääsee alun jännityksestä ja itsevarmuus lisääntyy, niin viihtyy paremmin. Kun alun epävarmuus meni ohi, niin huomasi viihtyvän tosi hyvin alalla ja nyt ala tuntuu omalta.*
- *Tarpeeksi aikaa perehtymiseen ja oppimiseen työpaikalla.*
- *Annetaan nuoremmillekin mahdollisuus ja otetaan töihin*
- *Harmittaa, kun en saanut työpaikkaa valmistuttuani. Olisiko ollut asenteessa vikaa, kun olen nainen.*
- *Yrittäjien asenteessa toivomisen varaa.*
- *Jäi ikävä fiilis. Kotiseudulta loppui työt, kun halusivat kokeneempia kuskeja töihin.*
- *Kiusaavat yrittäjät huonossa maineessa, eivätkä saa kuskeja töihin.*
- *Hyvä yrittäjä arvostaa omia työntekijöitä.*

13. Metsäkonealalle palaaminen

Kun muille aloille siirtyneiltä (28 kpl) kysyttiin, että voisivatko he palata takaisin metsäkonealalle niin puolet heistä vastasi kyllä tai mahdollisesti. Neljännes vastaajista ei aikonut enää palata takaisin metsäkonealalle ja toinen neljännes vastasi, että voisi palata, jos työt loppuvat tai jos palkka olisi parempi.

Sanallisia vastauksia:

- *Opiskelun ohella voin sahailla, mutta en enää palaa kokoaikaisesti harvesterihommiin.*
- *Iso setelinippu pitäisi saada, että palaisin takaisin alalle.*
- *Jos kaivoshommat loppuvat, niin voisin palata. Muutoin en vaihda.*
- *Voisin palata, jos palkka olisi parempi, työajat lyhyemmät ja viikonloput vapaata. Pitää olla riittävästi aikaa myös muulle elämälle.*
- *Metsäala ei ole oma ala. Muut alat kiinnostavat enemmän.*

14. Metsäalan tulevaisuus ja metsäalan kuva mediassa

Enemmistö vastaajista piti metsäalan tulevaisuutta hyvänä ja valoisana. Kemiin rakenteilla oleva uusi biotuotetehdas mainittiin positiivisena asiana ja sen myötä myös alan työllisyysnäkyviä pidettiin hyvinä tulevaisuudessa.

Tulevaisuuden uhkakuvina pidettiin, että jos EU alkaa päättää liaksi metsäasioista, se voi huonontaa metsäalan tulevaisuutta Suomessa. Myös polttoaineiden korkeat hinnat, avohakkuukielteisyys, ilmastonmuutos, metsänhakkuu-urakoiden tiukka kilpailutus ja sen myötä yrittäjien ahtaalle vieminen sekä hyvien konekuskien puute nähtiin haasteena tulevaisuudessa.

- *Valoisalta näyttää, kun Kemiin tulee uusi tehdas. Hyvät työllisyysnäkyvät tulevaisuudessa*
- *Toivoisin, että pysyy noususuhdanteessa. Huolettaa, kun EU ja vihreät asettuvat poikittain metsätalouden kehitykselle.*
- *Puu kasvaa ja puuta menee. Hyvältä näyttää.*
- *Jos EU alkaa määrätä metsäasioista, niin huonosti käy. Muutoin näyttää hyvältä, kun Kemiin tulossa biotuotetehdas.*
- *Kun vanhat kuskit lähtee, niin yrittäjiltä loppuu konekuskit.*
- *Hyvät näkyvät, kun jalostetaan uusia tuotteita.*

Mediassa vastaajien mielestä metsäalasta annetaan pääosin realistinen kuva. Vastaajien mukaan metsäalaa voitaisiin tuoda enemmän esille mediassa. Muutamien vastaajien mielestä työvoimapulasta mediassa puhutaan paljon, vaikka heidän mielestään työvoimapuulaa ei ole.

- *Voitaisiin tuoda enemmän esille metsäalaa. Työllisyydestä puhutaan liaksi, työvoimapuulaa ei ole vaan huippukuskeista on pula.*
- *Kaunisteltuja juttuja on enemmän, rankempi ala todellisuudessa. Kaikki eivät pärjää alalla.*
- *Ne, jotka ovat etäänntyneet metsistä ymmärtävät asioita väärin. Luulevat, että metsät loppuvat hakkaamalla.*
- *Tietyistä lähteistä ok, mutta osin myös harhaanjohtavaa. Metsiä hoidetaan kuitenkin kestävästi ja mediassa annetaan välillä toisenlainen kuva.*
- *Ei aina realistinen kuva, liian yksipuolinen kuva annetaan. Ne puhuvat, jotka eivät ymmärrä metsäalasta.*

15. Sukupuolen merkitys metsäkonealalla

Lähes kaikkien vastaajien mielestä sukupuolella ei ole merkitystä metsäkonealalla ja naiset pärjäävät yhtä hyvin alalla kuin miehet. Vastausten perusteella alalla pärjää hyvin, kun on oikea asenne ja motivaatio.

Muutama naispuolinen vastaaja kuitenkin kertoi, että he ovat kokeneet työnpaikan ja työssäoppimispaikan saamisen olevan haasteellisempaa kuin miehillä.

Sanallisia vastauksia:

- *Sukupuolella ei ole merkitystä. Asenne ja motivaatio ratkaisee.*
- *Nainen on motokuskina ja pärjää hyvin. Kun on halua ja motivaatiota niin pärjää hyvin.*
- *Ei ole merkitystä ainakaan kaivosalalla. Naiset ajavat yhtä lailla kiviautoja.*
- *Opiskeluaikana oli tyttö, joka pärjäsi hyvin. Kohdeltiin samanarvoisena. Naiset pärjäävät yhtä lailla ja entistä enemmän näkyy naisen rekan ratissa.*
- *Ei ole merkitystä sukupuolella. Luokkakavereille sai tosin todistaa osaamistaan, kun on nainen. Piti uskaltaa sanoa ja olla omatoiminen.*
- *Opiskelussa ei eroa. Työnsaaminen hankalaa naisella, kun yrittäjillä ennako- asenne naisia kohtaan.*
- *Nainen ei saa helposti töitä metsäalalta. Hänkin soitti erääseen työpaikkaan eikä saanut töitä, mutta kun tuttu miespuolinen soitti samaan paikkaa, hän pääsi heti töihin.*
- *Kokee olevan merkitystä, sillä ei ole saanut naisena harjoittelupaikkaa metsäkonealalta opiskeluaikana eikä valmistumisen jälkeenkään. Yrittänyt kyllä on.*

16. Yhteenveto

Valmistuneista metsäkoneenkuljettajista 53 % oli edelleen metsäalalla metsäkoneenkuljettajan työssä. Metsäalan jatko-opintoihin oli hakeutunut viisi valmistunutta tavoitteena metsätalousinsinöörin tutkinto. Ne valmistuneet metsäkoneenkuljettajat, jotka olivat työssä oppimassa metsäkonealan yrityksessä jo opiskeluaikana, yleensä myös työllistyivät samaan yritykseen valmistuttuaan. Yksi pitovoimatekijä metsäalalla pysymisessä näyttäisi olevan työssäoppimispaikan saaminen opiskeluaikana ja siellä hyvin pärjääminen ja sen myötä työllistyminen yritykseen.

Ne valmistuneet, jotka eivät saaneet työssäoppimispaikkaa opiskeluaikana, siirtyivät useimmiten toiselle alalle. Haastattelusta kävi ilmi, että osa oli pettyneitä, kun metsäkonealan työpaikkaa ei löytynyt kyselyistä huolimatta.

Muille aloille valmistuneista metsäkoneenkuljettajista oli siirtynyt 47 %, joka on varsin paljon. Yleisin syy vaihtaa ala oli, että ei saanut metsäkonealan työpaikkaa tai omalta asuinpaikkakunnalta ei löytynyt metsäkonealan työtä. Muutama kertoi, että oli jo opintoihin hakeutuessaan tietoinen siirtymisestään toiselle alalle ja osa huomasi koulutuksen aikana, että metsäala ei tunnu omalta.

Muille aloille siirtymistä edesauttaa metsäkoneenkuljettajan opinnoissa suoritettavat C- tai CE-ajokortti ja ammattipätevyys. Ajokortit antavat hyvät mahdollisuuden työllistyä hyvin myös maarakennus-, logistiikka- ja kaivosalalle. Näin ollen osa hakeutuu jo suoraan toiselle alalle valmistuttuaan. Muille aloille hakeudutaan viimeistään siinä vaiheessa, kun metsäkonealalta ei löydy työpaikkaa.

Metsäkoneenkuljettajat ja myös muille aloille siirtyvät työllistyvät nopeasti ja viimeistään armeijan jälkeen. Haastatteluun ei vastannut yhtään työtöntä, joten metsäkoneenkuljettajan koulutukseen käyneet työllistyvät erittäin hyvin ja nopeasti valmistumisen jälkeen.

Kun kysyttiin, miksi he olivat alun perin hakeutuneet opiskelemaan metsäkonealaa, niin eniten alan valintaan vaikutti perheen omistussuhde metsään ja metsänomistaminen. Myös kiinnostus metsäalaa ja koneita kohtaan sekä sukulaisen työskentely metsäalalla vaikutti valintaan.

Suurin osa vastaajista oli tyytyväisiä saamaansa koulutukseen REDUlla. Metsäkoneenkuljettajan opinnoista oli saatu hyvät valmiudet työelämään ja opintojaksot vastasivat hyvin työelämän vaatimuksia, mutta kehitettävääkin löytyi.

Kun kysyttiin, mitä olisitte kaivanneet koulutuksessa lisää, niin suurin osa vastaajista olisi halunnut koulutuksessa lisää metsäkoneilla ajoa ja ajovuorojen tulisi olla pidemmät. Erityisesti ne, joilla ei ollut aiempaa kokemusta metsäkoneista olisivat tarvinneet ajo-opetusta enemmän varmuuden saamiseksi. Vastauksista tuli ilmi, että valmistuneista osa ei ollut mielestään valmiita siirtymään työelämään, vaan he olisivat tarvinneet enemmän kokemusta koneiden käytöstä.

Metsäkonealan työssä oli vastaajien mielestä parasta oma rauha ja yksinolo. Myös oma työnjälki, joustavuus työajoissa ja itsenäinen työ nähtiin hyvinä asioina. Metsäkoneenkuljettajat ovat tämän perusteella yksin viihtyviä ja ovat sinut itsensä kanssa.

Kuljettajat joutuvat tekemään työtä vaihtelevissa ja haastavissa olosuhteissa, ratkaisemaan erilaisia ongelmia ja tekemään suuren määrän itsenäisiä päätöksiä. Vastauksissa tulivatkin usein esille sanat motivaatio ja oikea asenne, jotka auttavat pärjäämään.

Metsäalan huonoin puoli oli selkeästi alhainen palkka. Muita huonoja puolia olivat liian pitkät työvuorot, konerikot sekä pitkät työmatkat. Lisäksi mainittiin yksinolo, lomautukset, huonot kelit sekä yrittäjien asettama iso tuotosvaatimus.

Metsäkoneenkuljettajan työn pitovoimatekijät olivat vastaajien mielestä parempi palkka, kohtuullisemmat työvuorot ja keskeytymätön työ ilman lomautuksia. Muita parannusehdotuksia metsäkoneyrittäjille olivat, että he palkkaisivat enemmän nuoria töihin, perehdyttämiseen panostettaisiin enemmän, annettaisiin mahdollisuus opetella työntekoa rauhassa, tuotosvaatimus alemmaksi työuran alussa, työntekijöiden arvostaminen, hyvä työilmapiiri, hyvä konekalusto sekä edut ja palkkaus osaamisen ja työtaidon mukaisesti.

Metsäalalle palaaminen voisi olla mahdollista, jos nykyinen työ loppuisi ja palkka olisi parempi. Muutama oli kokeillutkin alanvaihtoa, mutta oli palannut takaisin metsäalalle huomatesaan sen olevan se oma ala.

Metsäalan tulevaisuus ja työllisyystilanne näyttivät vastaajien mielestä valoisalta, kun Kemiin rakennetaan uusi biotuotetehdas. Vastaajien mukaan metsäalaa voitaisiin tuoda enemmän esille mediassa. Useiden vastaajien mielestä työvoimapulasta puhutaan mediassa paljon, vaikka heidän näkemyksen mukaan työvoimapulaa ei ole.

Lähes kaikkien vastaajien mielestä sukupuolella ei ole merkitystä opiskelussa tai metsäkonealan työssä. Naiset sopivat metsäkoneenkuljettajaksi kuten miehetkin ja vastaajien mukaan heitä näkyikin entistä enemmän ratin takana tai koneiden puikoissa eri aloilla. Naisten vastauksista tuli kuitenkin ilmi, että metsäkoneyrittäjien puolella on vielä ennakkoluuloja naisten palkkaamiselle ja naisilla töiden saaminen on haastavampaa kuin miehellä. Naisten vastauksista tuli esille, että naiset joutuvat todistamaan osaamistaan ja heidän on oltava omatoimisia ja uskallettava sanoa asioista.

17. Johtopäätökset

Tämän selvityksen tulokset ovat hyvin yhteneväisiä Työtehoseuran aiemmin tekemien julkaisujen kanssa nimeltään *Muille aloille siirtyvät koulutetut metsäkoneenkuljettajat- syyt siirtymisiin ja ratkaisuja niihin sekä Metsäalan ammatillisesta koulutuksesta 1.1.2016 – 30.6.2019 valmistuneiden oppimistulosten työelämävastaavuus ja laadullinen työllisyys 2019*. Myös Lapin AMK Janne Keräsen kirjoittama opinnäytetyö *Metsäalan opiskelijoiden työllistyminen Lapin ammattiopistosta* tulokset ovat samansuuntaiset.

17.1 Taustatekijät ja motivaatio

- Metsäkoneenkuljettajaksi hakeutuvilla on usein omaa metsää tai perhe omistaa metsää tai on kokemusta koneista tai lähipiirissä on metsäkonealalla työskentelevä.
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: Viestinnän kohdentaminen eri tavalla kyseiselle kohderyhmälle
- Onko kaikilla opiskelijoilla valmiuksia alalla pärjäämiseen tai onko alalle hakeutumisen motivaationa jokin muu kuin alalle työllistyminen?
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: Olisiko metsäkoneenkuljettajiksi pyrkiville hakijoille aiheellista tehdä soveltuvuustesti, jotta opiskelijoiksi valikoituvat motivoituneimmat ja alalle soveltuvimmat.

17.2. Työelämäyhteys ja työelämävalmiudet opiskelujen aikana

- Työssäoppimispaikan saaminen opiskeluaikana on merkittävä tekijä työsuhteen solmimiselle ja alalle jäämiselle. Ne, joilla ei ollut lainkaan suhdetta metsäkonealaan, kokivat, että he olisivat tarvinneet apua työssäoppimispaikan saamisessa.
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: Olisiko hyvä luoda suhde metsäkoneyri-tykseen opiskeluaikana (kummiyritys yms toiminta).
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: Tiiviimpi yhteistyö työnantajien, oppilaitoksen ja hankkeiden tai muiden toimijoiden välillä → onko tähän olemassa verkosto, jonka toimintaa voisi tehostaa/hyödyntää, harjoittelupaikka pankki.

- Osa vastaajista olisi kokemuksensa mukaan tarvinnut enemmän käytännön opetusta ja oppimista (ajotunteja, säätöjä, korjausta jne.) sekä henkilökohtaista opetusta
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: Opiskeluaikana enemmän metsäkoneiden käyttöä, kalibrointia, säätöjä > valmiimpia työelämään
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: joustavan henkilökohtaisen opintosuunnitelman hyödyntäminen eritasoisten opiskelijoiden välillä
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: Opettajien työelämäyhteistyön jatkaminen/työntajien vierailut opetustilanteissa.

- Osa vastaajista toivoi uusia opintokokonaisuuksia esim. yrittäjyyteen liittyen
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: uudet kurssimahdollisuudet (tai muiden opintojen hyödyntäminen)
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: Yrittäjyys-opinnoilla voitaisiin edistää oppilaan/työntekijän ymmärrystä laajemmasta kuvasta ja yrityksen kannattavuudesta sekä näiden vaikutuksesta työnantaja vaatimuksiin työntekijää kohtaan

17.3. Työnantajan merkitys uran alkuvaiheessa

- Työllistyminen heti valmistumisen jälkeen avainasemassa. Tämä estää myös siirtymistä muille aloille
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: Olisiko hyvä luoda suhde metsäkoneyritykseen opiskeluaikana.
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: Tiiviimpi yhteistyö työnantajien, oppilaitoksen ja hankkeiden tai muiden toimijoiden välillä → onko tähän olemassa verkosto, jonka toimintaa voisi tehostaa/hyödyntää, harjoittelupaikka pankki
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: Työnantajille tietoa vastavalmistuneen työntekijän palkkaamiseen saatavilla olevista tukimuodoista.

- Osalla metsäkoneyrittäjistä on vielä ennakkoluuloja naisten palkkaamiselle.
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: Hyvien esimerkkien esille nostaminen
- Hyvä perehdytys on tärkeä nuorelle ja uudelle työntekijälle. Nuoret ovat erittäin herkkiä epäonnistumisille työuran alussa. Epäonnistuminen voi viedä kiinnostuksen koko metsäalasta ja hän voi siirtyä toiselle alalle.
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: Työnantajille perehdyttämiseen liittyvää koulutusta, perehdyttämisopas.

17.4 Muut pitovoimaan ja vetovoimaan vaikuttavat tekijät

- Parempi palkka, kohtuullisemmat työvuorot, ei olisi lomautuksia, työntekijän arvostaminen.
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: Työhyvinvoinnin kehittäminen (koulutuksia, hanke)
    - Esim. joustavuus ja työntekijöiden mahdollisuus vaikuttaa työvuoroihin
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: Avoimuus ja tasapuolisuus palkoissa
    - Esim. työsuhde-edut (esim. liikuntaseteli)
- Metsäkonealalla pärjää yksin viihtyvä, omatoiminen, ongelmanratkaisu- ja päätöksentekokykyinen, jolla asenne ja motivaatio kohdillaan.
  - Ratkaisuehdotus/hyödyntäminen: huomioiminen viestinnässä (oikeissa mitasuhteissa).

